

Kleszcze – borelioza

Rozmowa z lek. med. Marią Pawlak – lekarz medycyny rodzinnej, chorób zakaźnych, pełni funkcję Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie

Ugryzł mnie kleszcz, co robić?

Przede wszystkim nie wpadać w panikę, tylko jak najszybciej albo samodzielnie usunąć go z ciała we właściwy sposób albo udać się do najbliższego ośrodka zdrowia i poprosić o pomoc w usunięciu pajęczaka. Im szybciej usuniemy go z ciała, tym mniejsze ryzyko przeniesienia przez kleszcza chorób typu borelioza, babeszjoza, anaplazmoza czy KZM (kleszczowe zapalenie mózgu). Ryzyko rośnie, gdy kleszcz przebywa w skórze co najmniej 36 godzin. Tak wskazuje najnowsze piśmiennictwo naukowe.

Usuwanie kleszcza za pomocą choćby zwykłej pęsety kosmetycznej. W aptekach dostępne są również specjalne szczypczyki czy karty do usuwania kleszczy. Chwytny kleszcza jak najbliżej skóry i usuwamy poprzez pociągnięcie go jednostajnym ruchem pionowo do góry (wzdłuż osi wkłucia). Nie obracamy, bo to sprzyja oderwaniu się tułowia. Miejsce koniecznie należy po usunięciu kleszcza zdezynfekować a ręce starannie umyć. Nie robimy tego zabiegu igłą, grzebiąc w ranie, bo możemy doprowadzić jedynie do stanu zapalnego. Mitem jest także radzenie sobie z kleszczami poprzez smarowanie ich tłuszczem, alkoholem czy benzyną. Kleszcz co prawda się udusi, ale wcześniej zdąży zwymiotować do naszej krwi materiał zakaźny.

Ukąsił mnie kleszcz a nie mam rumienia, co robić?

Obserwować się. Zwracać uwagę zarówno na miejsce wkłucia kleszcza, jak i na ogólne objawy samopoczucia, które nas niepokoją. Objawy chorobowe boreliozy mogą pojawić się po 10-14 dniach. Charakterystycznym objawem może być pierścieniowate zaczerwienienie skóry wokół miejsca ukąszenia. Wygląda to trochę jak tarcza strzelnicza, z ciemniejszym pierścieniem na zewnątrz i środkiem, którym jest miejsce wkłucia. Rumień zwykle powiększa się, stąd nazwa „wędrujący”. Niestety, rumień wędrujący występuje u 40-50% chorych. Pozostali, już zarażeni krętkami borelii nie mają zmian skórnych.

Jeśli stan naszego zdrowia kojarzymy z ewentualnym ugryzieniem przez kleszcza, należy koniecznie zgłosić to swemu lekarzowi.

Czy każde ugryzienie przez kleszcza stwarza ryzyko rozwinięcia się u mnie boreliozy?

Nie. Jak podają różne źródła, na niektórych obszarach naszego kraju około 25-30 % kleszczy jest zakażonych patogenami takimi jak borelioza, anaplazmoza, babeszjoza czy KZM. Są rejony, gdzie znaleziono większą liczbę – nawet 60%. Jednak jeśli oprzeć się o dane z Samodzielnej Pracowni

Riketsji, Chlamydii i Krętków Odzwierzęcych NIZP-PZH, zwykle odsetek zakażonych kleszczy nie przekracza kilku procent.

Jak rozpoznać boreliozę? Jakie badania mogę sam zrobić, aby przekonać się czy jestem zarażony krętkiem borelii?

Lekarze diagnozują chorobę dwustopniowo – poprzez pobranie krwi Pacjenta ugryzionego i oznaczenie w badanym materiale przeciwciał w klasie IgM i IgG metodą immunoenzymatyczną. Potem, jeśli wynik jest dodatni lub wątpliwy wykonuje się badanie techniką „Western Blot”.

Obecnie są już możliwości zbadania także kleszcza, czyli Naszego wektora pod kątem obecności chorobotwórczych patogenów. Można dzięki temu uniknąć zbędnej antybiotykoterapii lub wcześniej wdrożyć leczenie, co zmniejsza ryzyko groźnych i długotrwałych powikłań.

Dlaczego coraz częściej panuje przekonanie, że pacjent chory na boreliozę to hipochondryk?

Dla późnych stanów choroby charakterystyczne są przewlekłe zmęczenie i szybka męczliwość, złe samopoczucie z towarzyszeniem różnych dolegliwości reumatologicznych, stawowych, mięśniowych czy oddechowych. Często nie kojarzymy Naszego złego samopoczucia z ugryzieniem przez kleszcza i całymi latami leczymy się na inne jednostki chorobowe. To powoduje, że źle zdiagnozowana borelioza lub nie wykrycie jej we wczesnym stadium czyni z nas w oczach innych hipochondryka, któremu „wiecznie coś strzyka”.... A my chorujemy na bardzo poważną chorobę. Nie lekceważmy jej, nie dawajmy się zbyć, jeśli mamy choć cień pewności, że nasz stan może wiązać się z ugryzieniem przez kleszcza.

Jak się leczy boreliozę?

W tej chwili dostępne leczenie to antybiotykoterapia. Leczenie trwa przynajmniej 21 dni i opera się na takich antybiotykach jak: doksycyklina, amoksylicyna, cefuroksyma, cefotaksyma, ceftriakson.

Czy można zaszczepić się przeciw boreliozie?

Niestety obecnie nie ma możliwości leczenia profilaktycznego, czyli mówiąc prosto – na boreliozę nie ma szczepionki.

Coraz częściej dochodzi też do koinfekcji, co w znacznym stopniu utrudnia diagnostykę i leczenie boreliozy. Zgodnie z danymi naukowymi w Polsce nawet 27% Pacjentów ze zdiagnozowanym KZM (kleszczowe zapalenie mózgu) zarażonych jest także Borelią. Warto więc rozważyć przyjęcie szczepionki przeciw KZM. Jest to szczepionka rekomendowana w kalendarzu szczepień w Polsce jako zalecana.